

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze diplomové práce

**Samospráva a analýza hospodaření ve vybrané
obci**

Veronika Parkanová

© 2015 ČZU v Praze

Samospráva a analýza hospodaření ve vybrané obci

Local Governement and Economic Analysis in Selected Municipality

1 Souhrn

Tato diplomová práce je zaměřena na poskytnutí ucelené charakteristiky vybrané obce. Zabývá se zhodnocením hospodaření obce Kostelec na Vysočině ve sledovaném období roku 2011 – 2013, ve vztahu k posouzení možností dalšího hospodářského rozvoje obce a fungováním samosprávy obce, zejména pak dodržování samosprávných povinností orgánů obce a posouzení možností ke zlepšení fungování samosprávy.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou část. V teoretické části je popsáno základní fungování územní samosprávy se zaměřením na obec jako základní územně samosprávný celek a možnosti ekonomické analýzy hospodaření obce.

Praktická část poskytuje kompletní charakteristiku obce Kostelec, z hlediska jejího hospodaření, plnění rozpočtu, zhodnocení samosprávy obce a konkrétních výhod spolupráce obcí pro vlastní rozvoj.

Klíčová slova: obec, samospráva, majetek, účetnictví, finanční analýza, rozpočet, příjmy, výdaje, spolupráce obcí.

2 Cíl práce

Cílem práce je poskytnout ucelenou charakteristiku obce Kostelec, se zaměřením na vyhodnocení hospodaření obce a plnění rozpočtu obce Kostelec v uplynulých třech letech pro posouzení možnosti dalšího hospodářského rozvoje obce, včetně konkrétních přínosů plynoucích obci z členství obce v Místní akční skupině Třeštsko a v Mikroregionu Třeštsko. Dílčím cílem práce je zhodnocení působení samosprávy obce, se zaměřením na dodržování samosprávných povinností orgánů obce, včetně posouzení možností zlepšení fungování samosprávy.

3 Metodika práce

K vyhodnocení hospodaření obce bude zpracována za období 2011 – 2013 analýza absolutních ukazatelů obsažených, ve výkazech účetní závěrky a analýza poměrových ukazatelů, popisujících finanční situaci obce. Příčiny dosahované úrovně hospodaření budou hledány v interních materiálech obce.

Konkrétní přínosy, plynoucí obci z členství v Místní akční skupině Třeštsko a v Mikroregionu Třeštsko, budou zjišťovány vlastním studiem zpráv o činnosti těchto forem spolupráce ve sledovaném období.

Pro hodnocení činnosti samosprávy obce Kostelec, zejména pak dodržování samosprávných povinností orgánů obce, bude použita forma řízeného strukturovaného rozhovoru se zastupiteli obce.

Na základě získaných poznatků bude formulován přehled možností pro zdokonalení činností v uvedených třech oblastech.

4 Zhodnocení výsledků a doporučení

4.1 Zhodnocení finanční analýzy obce Kostelec

V rámci analýzy hospodaření obce Kostelec byla pozornost věnována, zejména porovnání hospodaření obce v letech 2011 až 2013. Analýza byla zaměřena na zjištění výše majetku obce; specifikaci pohledávek obce, včetně doby obratu pohledávek a specifikaci závazků obce. Zároveň byl proveden monitoring hospodaření a vypočítán ukazatel dluhové služby obce.

Obec Kostelec dosahuje stabilní hladiny stálých aktiv, které jsou tvořeny z 90 % dlouhodobým hmotným majetkem. Oběžná aktiva tvoří 17,5 % až 20 % hodnoty celkového majetku obce. Pohledávky obce jsou ve sledovaném období nejčastěji za nájemci obecních bytů a za státním rozpočtem. Doba obratu pohledávek ve sledovaném období dosahuje v průměru 52 dní. Obci lze doporučit, učinit opatření, ke snížení doby obratu pohledávek, na obvyklých 30 dní. Obec Kostelec dosahuje ve sledovaném období v průměru 99 % finanční nezávislosti (stability kapitálu obce), krátkodobé závazky hradí ve lhůtách splatnosti a v plné výši a nemá žádné dlouhodobé závazky (úvěry, půjčky).

Výsledek hospodaření obce, zohledňující ukazatel rentability obce, je rovněž v kladných číslech a obec je schopna pokrýt případnou ztrátu z hospodářské činnosti obce.

Na základě provedeného monitoringu hospodaření, dosahuje obec Kostelec velmi dobrých výsledků, ve vztahu k ukazateli celkové likvidity, ukazateli podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům a dluhové služby.

S ohledem na provedenou finanční analýzu hospodaření obce, je zřejmá finanční zajištěnost obce. Obec Kostelec velmi dobře hospodaří. Obci se doporučuje realizace připravovaných projektů obce, které výrazně přispějí k rozvoji obce.

4.2 Zhodnocení plnění rozpočtu obce

V rámci zhodnocení rozpočtového hospodaření obce ve sledovaném období byla provedena analýza celkových příjmů, s podrobnou rekapitulací daňových, nedaňových a kapitálových příjmů a přijatých transferů. Zároveň byla provedena analýza celkových výdajů, se zaměřením na strukturu běžných a kapitálových výdajů. Na základě provedených analýz celkových příjmů a výdajů, bylo vypočteno saldo rozpočtu.

Nejvyšší podíl na celkových příjmech tvoří daňové příjmy. Na základě porovnání bazických indexů je zaznamenán výkyv v roce 2013, a to jak v nárůstu daňových příjmů o 18 % (způsobeným nárůstem koeficientu MFČR ze sdílených daní), tak v poklesu nedaňových a kapitálových příjmů a přijatých dotací. Srovnáním růstového koeficientu k roku 2011 lze konstatovat, že nejstabilnější příjmy v rozpočtu obce Kostelec, jsou příjmy daňové a nedaňové.

Nejvyšší podíl na celkových výdajích tvoří běžné výdaje k zajištění fungování obce. Na základě porovnání bazických indexů vývoje výdajů dochází k postupnému poklesu běžných výdajů. Nejvýraznějším výkyvem vývoje bazických indexů a porovnání růstových koeficientů jsou kapitálové výdaje v roce 2012. V tomto roce obec Kostelec spolufinancovala výstavbu čistírny odpadních vod a zároveň provedla zateplení budov obce a opravu komunikací v obci. Obec Kostelec má v každém ze sledovaných období kladné saldo plnění rozpočtu a rozpočet obce Kostelec lze vyhodnotit jako přebytkový.

Zastupitelstvo obce pracuje zodpovědně, s cílem zajištění, co nejlepšího hospodaření obce a dosažení rozvoje obce. Tuto skutečnost potvrzuje zejména kladné saldo hospodaření obce.

4.3 Doporučení k fungování samosprávy obce

Doporučení k fungování samosprávy obce se opírá o výsledky řízených rozhovorů se zastupiteli obce. První okruh otázek je zaměřen na zhodnocení dodržování povinností zastupitelstva a starosty, v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) a zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Druhý okruh otázek se týkal realizace projektů a zhodnocení silných a slabých stránek obce.

Ve věci dodržování samosprávných povinností zastupitelů obce a starosty obce je nutné si uvědomit, že neznalost, případně chybný výklad právní úpravy, vede ke vzniku pochybností o fungování obce. Zároveň dochází k narušení komunikace s občany a ztráty důvěry veřejnosti ve fungování samosprávy. V řadě případů je tato skutečnost doprovázena neprofesionalitou zastupitelů a starosty obce, neochotou přijímat nové poznatky a měnit zavedené rutinní záležitosti.

S ohledem na výsledek rozhovorů se uvádí, že ze strany zastupitelů a starosty obce, jsou dodržovány samosprávné povinnosti a nedochází k porušování zákona. Zastupitelstvo se schází jeden krát měsíčně a má zájem o dobré fungování obce.

Problémem obce je aktuální nárůst přestupků proti veřejnému pořádku, a proti majetku, z důvodu nastěhování pěti problémových rodin do obce. Starostovi obce se v této věci navrhuje zvážení možnosti zřízení přestupkové komise obce.

K problémům obce patří rovněž silný dopravní provoz středem obce. Řešením dopravní situace je obchvat, který spadá do kompetence Kraje Vysočina.

Zastupitelé oceňují dobrou ekonomickou situaci obce, která je prokázána výsledky finanční analýzy a hospodařením obce, v diplomové práci.

Projekty obce jsou v souladu se strategickými dokumenty obce, a to plánem obnovy obce a územním plánem obce. Projekty jsou financovány z rozpočtu obce, z rozpočtových rezerv obce, případně z dotací. Efektivnost se kontroluje především v rámci kontrolní činnosti výborů. Mezi nejdůležitější realizované projekty je možné zařadit realizaci výstavby splaškové kanalizace a čistírny odpadních vod, revitalizaci hřbitova, opravu kostela a rekonstrukci kulturního domu.

4.3.1 Návrhová část k fungování samosprávy

Na základě poznatků o fungování samosprávy v konkrétní obci, se tímto shrnují poznatky, nastudované z fungování samosprávy v České republice a Slovenské republice a navrhuje se možnosti zlepšení fungování samosprávy v obci mezi 500 – 3 000 obyvatel.

Pro fungování samosprávy malých obcí do 3 000 obyvatel, ve kterých není zřízena rada obce, se doporučuje posílit pozice starosty a nastavit obdobný model fungování samosprávy jako ve Slovenské republice.

Orgány obcí do 3 000 obyvatel tvoří starosta a zastupitelstvo. Počet členů zastupitelstva se navrhuje od 5 do 9 členů, dle velikosti obce (u obce Kostelec se konkrétně jedná o 7 členné zastupitelstvo). Zastupitelstvo zřídí činnost funkce hlavního kontrolora plnění rozpočtu, který nese zodpovědnost za návrh rozpočtu a jeho plnění. Výbor obce je zřizován pouze kontrolní, přičemž jeho činnost, je řízena na základě programu, schváleného na pravidelných schůzkách. O programu každé schůzky je proveden povinný záznam. Zřizování komisí zůstává i nadále v pravomoci starosty, dle aktuální situace v obci a na zpracování návrhů řešení konkrétních aktuálních problémů obce. Po splnění úkolu se komise rozpouští.

5 Závěr

Cílem práce Samospráva a analýza hospodaření ve vybrané obci bylo poskytnout celkovou charakteristiku obce Kostelec. Dílčím cílem bylo zhodnotit působení samosprávy obce, se zaměřením na dodržování samosprávných povinností orgánů obce, včetně posouzení možností zlepšení fungování samosprávy.

Finanční analýza hospodaření ukazuje na velmi dobrou finanční zajištěnost obce. Obci se doporučuje realizace připravovaných projektů obce.

V případě realizace projektu s možností dofinancování projektu z veřejných zdrojů, nedojde k zadlužení obce. Realizace zamýšlených projektů výrazně přispěje k rozvoji obce a přílivu nových obyvatel do obce.

V rámci zhodnocení rozpočtového hospodaření obce v letech 2011 až 2013, byla provedena analýza celkových příjmů, s podrobnou rekapitulací daňových, nedaňových a kapitálových příjmů a přijatých transferů. Zároveň byla provedena analýza celkových výdajů se zaměřením na strukturu běžných a kapitálových výdajů. Na základě provedených analýz celkových příjmů a výdajů bylo vypočteno saldo rozpočtu. Obec Kostelec má v každém ze sledovaných období kladné saldo plnění rozpočtu a rozpočet obce Kostelec lze vyhodnotit, jako přebytkový.

Zastupitelé obce hodnotí velmi pozitivně přínos členství obce v MAS Třeštsko a v Mikroregionu Třeštsko. Obec Kostelec prostřednictvím spolupráce obcí plní společný strategický plán rozvoje území na mikroregionální úrovni.

Část diplomové práce, vztahující se k fungování samosprávy obce, se opírá o nastudované poznatky a výsledky řízených rozhovorů se zastupiteli obce.

S ohledem na výsledek rozhovorů je zřejmé, že zastupitelstvo má zájem o dobré fungování obce. Samosprávné povinnosti orgánů obce, stanovené zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) a zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jsou dodržovány. Zastupitelstvo obce Kostelec pracuje zodpovědně s cílem zajištění co nejlepšího hospodaření a dosažení rozvoje obce. V kapitole k fungování samosprávy byla starostovi navržena možnost řešení nárůstu přestupků proti veřejnému pořádku, škodám na majetku a silného dopravního provozu středem obce.

Závěrem shrnuji, že cíl a dílčí cíl práce, byly splněny a práce poskytuje ucelenou charakteristiku obce Kostelec po ekonomické a samosprávné stránce.

6 Seznam použitých zdrojů

ČEBIŠOVÁ, Taisia a kol. *Obec: postavení, správa, činnost*. Vyd. 1. Praha: ISV, 1996, Právo, ISBN 80-85866-19-6

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: Specifika politického života v obcích ČR*, 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2010, ISBN 9788024730615

JETMAR, J., PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, Wolters Kluwer ČR (Aspi), 2012. ISBN 978-80-7357-936-4

KNÁPKOVÁ, A., PAVELKOVÁ, D. *Finanční analýza: Komplexní průvodce s příklady*. 1. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3349-4

KRAFTOVÁ, Ivana. *Finanční analýza municipální firmy*, vyd. 1. Praha, C.H.BECK, 2002, ISBN 80-7179-778-2

LAJTKEPOVÁ, Eva, doc. Ing. , PhD. *Veřejné finance v České republice: teorie a praxe*, FINAL TISK s.r.o. Olomučany, 2013, ISBN 978-80-7204-861-8

LÁŠTIC, Erik. *Územná samospráva*, Univerzita Komenského v Bratislave, 2010, ISBN 978-80-223-28227-2

MÁČE, Miroslav, Ing., CSc., Ph.D. *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu 2010*. Praha. Grada Publishing, a.s., ISBN 978-80-247-3637-2

MARKOVÁ, Hana. *Finance obcí, měst a krajů*. 1. vydání. Orac, s.r.o., Praha 2000. 190 s. ISBN 80-86199-23-1

NOVÁKOVÁ, Štěpánka. *Účetnictví státní správy a samosprávy*, Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009, ISBN 978-80-245-1068-2

PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*, 1. vydání, Praha: Magnet press 2004, ISBN 80-7261-086-4

RUČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 3. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3308-1

SEDLÁČEK, Jaroslav.. *Finanční analýza podniku*, 2. vydání, BIZBOOKS, 2011. ISBN 978-80-251-3386-6